

Türkiye'de Plastik Sanatlar Pazarının Sorunları

Anons Dergisi olarak hacmi gittikçe genişleyen plastik sanatlar pazarının sorunlarını bu alanın ilgili uzmanlara sorduk, bize aşağıda yer alan soruların cevaplarını vermelerini istedik.

- 1) Türkiye'de plastik sanatlar pazarının sorunları nelerdir?
- 2) Piyasaya çıkan sahte resimler konusunda neler düşünüyorsunuz?
- 3) Plastik sanatlar piyasasının sağlıklı gelişimi için önerileriniz.

Ahmet Özel (Ressam)

Türkiye'de özellikle 80'li yıllardan sonra ekonomik gelişimle koşut olarak kapsamı genişleyen plastik sanatlar pazarının, sistemli oluşmaması nedeniyle karşılaştığı sorunlar, alan ile ilgili tüm kişi ve kurumları etkilemektedir. Dönem dönem çözüm yollarına işaret edilmesine karşın somut bir girişim henüz yapılmış değildir. Ortamın bulanıklığı, piyasa rekabetinin getirdiği etkinleşme çabaları, sorunlar karşısında ilgili kurum ve sivil meslek örgütlerinin çabalarının yetersizliği, sağlıklı sistemi öngören köklü çözüme yönelik projelerin hayata geçirilmesini engellemektedir. Kültürümüze yön vermek gibi önemli misyonun sorumluluğu altında olan sanatçılar, galericiler, müzayede kuruluşları, koleksiyonerler, ilgili resmi ve özel kurumların pek azı bu sorumluluğun gereğini yerine getirebilmektedir. Bu alandaki ana problemlerden çok, günlük pazarın al-sat ilişkisi içinde yaşanan ticari kaygılar problem olarak yansıtılmaktadır.

Bazı galeri ve kuruluşların, Cumhuriyet kuşağı ve Çağdaş Türk Resamlarının geniş kataloqlarını yayımlamaları, retrospektif sergilerinin açılması ve geniş araştırma ürünü olan Plastik Sanatçılarını biyografilerini kapsayan aydınlatıcı başvuru yayınları hazırlamaları, hizmet açısından önemli çabalar. Alan ile ilgili bir diğer önemli gelişme de, dört yıldır Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği tarafından organize edilen Plastik Sanatlar Fuarı'dır. Bu organizasyon, kendi içinde bazı sorunları taşımasına karşın piyasayla ilgili tüm kurumları yarıya getirmesi açısından kültürel ortamın gelişmesine büyük katkı sağlanmaktadır. Sanat eserinin, alıngıncu hızla azalan paranın karşısında rant getiren bir meta haline dönüşmesi, alanla ilgili, ilgisiz kişilerin sanat eseri edinme yarışına girmesine neden olmuş, bu gelişen talep doğrultusunda özellikle son on yılda özel sanat galerilerinin sayısında önemli artışlar yaşanmıştır (1990 verilerine göre özel sanat galerilerinin sayısı 258 adettir). Gerekli donanım ve altyapıdan yoksun bir bölüm galeriler, sektördeki sorunların devam etmesine neden olmaktadır. Son yılların gözde aracı kurumları olan müzayede kuruluşlarının da benzer sorunları mevcut-

tur. Zaman zaman gözden kaçarak kataloglarda bile yer alabilen sahte eserler, bu kurumların güvenilirliğini etkilemektedir.

Türk resminin en önemli sorunlarından biri, sahte resim olaylarıdır. Hiçbir yaptırımın söz konusu olmadığı bu ortamda sahte resimler çeşitli şekillerde piyasaya sürülmekte ve alınıp satılabilmektedir. Özellikle Doğu Bloku'ndan gelen, üslup açısından Cumhuriyet dönemi Türk resmiyle bağdaşan resimlerin, devşirilerek piyasaya sürüldüğü gözlemlenmektedir.

Plastik sanatlar piyasasının böylesine derin sorunları karşısında alan ile ilgili tüm kurum ve kuruluşların sorunların çözümüne yönelik öneriler oluşturarak bir an önce gerekli

önlemleri alması gerekmektedir. Sorunların etraflıca tartışılacağı platformlar organize edilmeli, teknik bilgi ve donanımların oluşturulması yönünde somut adımların atılması gerekir.

Yalçın Sadak (Sanat Eleştirmeni)

- Sanat piyasası deyince ve buradaki piyasa deyimini de plastik sanatlarla sınırlayınca, kurumları ve dengeleyicileri henüz olgunlaşmamış bir alandan söz ediyoruz demektir. Kurumlar deyince, başta galeriler olmak üzere, aracı kurumları; yani, sanatçıdan ve sanat yapıtından aldığı, hem maddi hem de tinsel anlamda alıcılara ulaştırıcı kurumları kast ediyorum. Dengeler deyince

de, bu kurumların performansıyla tutarlı bir ilişki içinde gelişen değerleri kast ediyorum. Son olarak Halil Bezmen koleksiyonunun satışında tanık olduk; galerilerde elli, yüz milyona alıcı bulamayan resimler milyarlara gitti. Ortada bir mantıksızlığın olduğu açık. Bu mantıksızlık alıcının bilinçsizliğinin ürünü öncelikle. Alıcı ya da koleksiyoner -hele koleksiyoner- kendi naif beğenisiyle itimat edemeyeceğini kavramış değil daha. Bu yüzden de havaya girdiğinde ölçüyü kaçıracak, bunun da zararını sonuçta herkes çekiyor. Bakınız, son yapılan bir müzayedede, Bezmen müzayedesinde yapıtı bir milyar tavanını aşan Nes'e Edoğ'un resimleri, söz konusu rakamın onda biri katına müşteri bulamadı ve elde kaldı. Dengesizlik derken bunları düşünüyorum işte.

- Sahte resim son yıllarda çok konuşulur oldu. Doğaldır bu. Resim denene nesne para etmeye başladıkça, köşe dönüce hırsırlar kendine çekecektir; balın sineği çekiş gibi. Burada da piyasanın kurumlaşmamış olmasından kaynaklanan bir boşluk söz konusu. Danışmanlık yaptığım bir koleksiyonere önerilen bir dizi Fikret Mualla imzalı resmi geri çevirdim. Oldukça acemice yapılmış kopyalardı hepsi de. Daha usta kopyalar karşısında ne yapardım bilemem. En önemlisi ben olmasam, müşterim o resimleri, okasyon sanarak alacaktı. Bu konuda yasaların ne denli caydırıcı olduğunu da bilmiyorum. Yeterli değilse, hemen yeni bir yasal düzenlemeye gidilmeli. Yoksa ileride başımız çok ağrıyabilir.

- Ortamın sağlıklı gelişmesi, öncelikle sağlıklı bir piyasanın kurulmasına bağlı. Yıllardır bu konuda yazıp çiziyoruz. Konunun önemini kavramış sanatçılarla birlikte çaba gösteriyoruz. Ancak bu çabalar sanatın içinde görünen, tutucu zihniyetlerin direnciyle de karşılaşılıyor. "Piyasa karşıtı olmak" gibi, acıklı bir deyim bile icat edildi. Oysa piyasa sistemin gereğidir ve bu sistem sürdüğüce sanatın gelişmesi piyasa dinamiğine sıkı sıkıya bağlıdır. Kasaba esnafıyla yürürüz bu işler. Piyasa tek kelimeyle profesyonellik demektir; profesyonellik ise maddi ve manevi anlamda güç ve atılım potansiyeli demektir. Yatırımcıdan galericilere, sanatçıdan yazara, yeni ufuklara, denenmedik alanlara aç-

SANAT TARİHİNDE SAHTECİLİK ÖRNEKLERİ

Sanat eserinin taklit edilmesi çok eskilere dayanır. Eğitimin bir parçası olarak sanatçı adayının kendini geliştirme amacıyla yaptığı kopyaları, izleyici veya alıcısı yanıltmak düşüncesi taşıyan tavrından ayırmak gerekir. Sahte, orijinal olmadığı belirtilmekle birlikte bir nesnenin kopyasını yapmak, bir devrin üslubunu veya bir ustanın tekniğini taklit etmek şeklinde olabilir.

Bilinen ilk sahtecilik girişimlerine Roma İmparatorluğu döneminde rastlanmıştır. Bu dönemde meraklılarına satılmak üzere sahte Yunan heykelleri ve sikkelerinin üretildiği bilinmektedir. Augustus döneminde yaşamış Romalı şair Pheadrus, bir güninde sahte gümüş sikkelerden söz eder. Ortaçağda daha çok azizlerin, hristiyan din şehitlerinin kılıntıları, İsa'nın çarmıha girdiği haçın parçaları gibi nesnelerin, önemli antlaşma metin ve tezhipli elyazmaların sahteleri yapıldı. Sahte tablolar konusunun ilk kez gündeme gelmesi Rönesans döneminde görülür. Pietro Sammonte 1542 tarihinde yazdığı bir inceleme yazısında Napoli'li ressam Calantonio'nun bir eserinden yapılan sahteciliğe değinir. 1525 tarihli Holbain'in eseri olan "Jacob Meyer Ailesini Korumak Meriyem" adlı tablo sürekli el değiştirmiş, Amsterdam'da bir satıcının eline geçtikten sonra ikilemiştir. Tablonun orijinal olanı Hesse dükalığı koleksiyonunda yer alırken, sahtesi 1843'de Dresten koleksiyonunda görülmüştür. Çalışmalardan hangisinin orijinal olduğunun tespit edilebilmesi için iki tablonun 1871'de yan yana konulması gerekmiştir. Rönesans döneminde yapılan sahtecilik örneklerinden birisi ilgi çekicidir. Mikalay yaptığı eski Yunan heykeli tarzındaki çalışmasını gerçekçi kılmak için toprak altında bırakarak eskitmiş, daha sonra bunu ustalığını göstermek için yaptığını açıklamıştır.

17. yüzyılda Luca Giordano, Albert Dürer tarzında resim yaptığı için yargılanmıştır. Giordano, imzasını Dürer gibi AD harflerini atıyordu. Ancak mahkeme heyeti, sanatçının Dürer gibi usta eserler vermekle suçlanamayacağı görüşüne varmışlardı. Yaşadıkları sürede sahte eserleriyle karşılaşan sanatçılardan biri Calude Lorrain ölüm olarak ayrıntılı bir arşiv oluşturmuş, bütün eserlerini, eskizlerini ve bu eserlerin bulundukları yerleri "Hakikat Kitabı" adını verdiği deftere kaydetmiştir.

19. yüzyılda, özellikle Van Gogh, Utrillo, Gauguin, H. Toulouse-Lautrec, Manet gibi ressamların eserlerinin sahteleri yapılmış, yaşamlarında bu sanatçılar sahteciliğe karşı, tablolarına özel işaretler koyma, parmak izi basma gibi önlemler almaya çalışmalarına karşın, sahteciliği önlemede pek başarılı olmamışlardır.

Sanat eseri ticareti ile uğraşan Paul Petrides, koleksiyonerleri uyarmak amacıyla 1959 yılında hazırladığı kataloğunda 1000 kadar sahte Utrillo yazınıladı. Bunun üzerine polis 80 tabloya el koyarak bunları halk huzurunda yakarak imha etti. 20. yüzyılda da çok sayıda sahte eserler yapılmıştır. Ünlü tablo taciri Daniel Henry Kahawellier yüzlerce sahte Picasso'larla karşılaşmış bahsedir. 1947 yılında sahte Vermeer tabloları yapan Hollandalı ressam Van meergören mahkemeye tutuklanmış bir yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Günümüzde bilimsel tespit yöntemlerinin gelişmesi, arşivlenmiş bilgiye ulaşmanın kolaylaşması, hukuki ve polisye tedbirlerin alınması sahtecilik olaylarının önüne geçilmesinde etkili olmuştur.

labilme potansiyeli demektir. Piyasa, yapılan işe güven gerektirir kıscası, ruhunu satmayı gerektirmez. Konuyu böyle anlayanların, zaafî kendilerini aramaları gerekir. Kaldı ki, tarihin her döneminde sanat ancak arkasında güçlü bir piyasa desteği bulunduğunda atılım yapabilmıştır. Bu konuda devletin yapabileceği şeyler de vardır. Bunlar gelişmenin önünü açacak yasal düzenlemelerin yapılması yönündedir. Fazlasını talep etmek gelişmemişliğin göstergesidir bence.

Beral Madra (Sanat Eleştirmeni, Curator)

- 1991'den bu yana sanat yapıtı satışlarıyla doğrudan doğruya ilgilim olmadığı için, ben de herkes gibi satışları uzaktan duyuyorum. BM Çağdaş Sanat Merkezi sponsorlarla ve yabancı kültür merkezleriyle çalışıyor; sergiler parası bulunuyor-sa yapılıyor. Benimle çalışan sanatçıların satış yapmaları kuşkusuz beni ilgilendirir; ama onların parasal açıdan sıkıntı içinde olmaları ya da olmamaları açısından! Ben, sanatını sergide yaptığı satışlarla ölçmeyen, alıcılarla ilişkisini ölçülü tutan sanatçılarla çalışmayı yeğliyorum. Sanırım sanat piyasasında değişen bir şey yok; resim çok, heykel az satılıyor. Ancak, sanat üretimi resim ve heykelle sınırlanmıyor, bunun dışına çıkıyor; daha doğrusu Türkiye sınırlarının dışına çıkmaya çalışıyor, çıkması da gerekiyor. Yerel sanat piyasası beni, yaptığım iş dolayısıyla hiç ilgilendirmiyor. Uzakta izlediğim kadar bu piyasayı alıcının beğenisi belirliyor; alıcının beğenisi de her türlü bilgi ve birikimden yoksun ve yüzyılın başındaki sanat kriterlerine endekslenmiş durumda. Buna karşılık genel-geçer düzenin dışında gelişen sanat üretimini destekleyecek sponsorların keşfetmek çok daha önemli; bilinci ve birikimli sponsorların varlığı, şimdilik bu üretimi ayakta tutuyor.

Burada bazı özel kuruluşların sanat etkinliklerini danışman kullanmadan, ya da kullandıkları danışmanların iş portföyünü incelemeyen yaptıklarını da gözlemliyorum; ya da sanatçıların danışmanlığında etkinlik düzenlediklerini... Ne yazık ki, belki kendileri pek anlamıyor, ama ilginç sonuçlar çıkıyor. Önemli bir husus da kitle eğlencesi ile sanat etkinliği arasındaki ayrım yapılmaması. Çağdaş sanat somut bir ürettir. İki şey kalır geriye: Sanat yapıtı ve belgeler. Çağdaş sanat sponsoru sonuçta bir "şeyler dünyası"na sahip olabilir, bir dönemin sanat üretimine sahip olabilir; bu da ülkenin sanat kimliğini içeren bir kesittir.

- Sahte resim konusu doğrudan doğruya alıcının bilgisizliğinin sömürülmesidir. Alıcı uzun süredir aldatılmaktadır, ama bir türlü akıllan-

mamaktadır. Alıcının her nedense "kötü", "bayağı" ve "kitsch" resimlere eğilimi vardır. Ayrıca, alıcının "marka" merakı sanat alanına da yansımaktadır; önemli olan sanatçının adıdır, resim kalitesi hiç önemli değildir. Sahte resimler düpedüz kalitesizdir; en usta sahteci bile kaliteli bir kopya başaramaz. Ülkemizde Modern Sanat Müzesi kurulmadıkça bu böyle sürüp gider! Şimdilerde müzayedelere adı hiç duyulmamış, örneğin "Mstrygovski" türünden yabancı ressamın çıkarılmaktadır. Bunların Doğu Avrupa ülkeleri bit pazarlarından toplama olduğunu düşünüyoruz! Bunun yanında, çağdaş sanat üretimi içindeki "kavram" ve "biçim" yinlemelerine de dikkat çekmek isterim; bu sahtecilik değil kuşkusuz, ama sanatçı için "vahim" bir açmaz! Sanatçı bugün belleğini çok canlı tutmak zorundadır; bir yüzyıl boyunca sanat üretimi zincirleme bir tamlama oluşmaktadır. Belli bir üretimle tüketilmiş kavram ve biçimlerin yeniden üretilmesi "komik" sonuçlar doğurmaktadır.

- Türkiye'deki sanat olgusu, diğer bütün olgular gibi hastadır. Hastalık şu öğelerden oluşmaktadır:

Sanat, bir yandan devletçi bir siyaset ve ekonomi egemenliğinde geçirdiği modernist dönemi aşamakta, bir yandan da liberal bir siyaset ve ekonominin denetimine doğru çekilmektedir.

Sanat, kitleyle ilişkisinde gerekli aşamaları geçiremediği için, bu iki güç arasında bağımsız ve özerk bir olgu durumuna gelememiştir.

Sanat, Türkiye'nin yüzyılın üç çeyreğini geri kalmış ülke, son çeyreğini geliştirmekte olan ülke olarak geçirmesi ile koşut olarak "çevre" sanatı özelliklerini taşımaktadır.

Sanat, "çevre" sanatının dünya gündemine geldiği 90'lı yıllarda bile, bu gündemde yerini almakta zorluk çekmektedir.

Sanat, eğitim aşamasında YÖK sisteminin, YÖK sistemine bağımlı sanatçıların oluşturduğu polemikli ve spekülâtif bir iş alanı olarak görülmektedir.

Sanat, genelde dünyadaki düşünsel, bilimsel, teknolojik gelişmelere kapalı bir alan olarak işlem görmektedir. Türkiye'de "uluslararası" olarak değerlendirilen sanat ithal edilen sanat etkinlikleridir, sanat üretimi ithal edilmemektedir. Dahası, sanat etkinlikleri ve sanat üretimi hiç mi hiç ihraç edilmemektedir.

Burist daha uzayabilir; bu hastalığa reçete yazmak "sanat uzmanlığı"na girer, bu tür bir uzmanlığı da bu ülkede kimsenin taktığı yok!

Bubi (Ressam)

- Sanat piyasasının en önemli sorunu, bu piyasanın öneminin daha doğrusu zorunluluğunun bir kısım çevrelerce henüz yeterince kavranmamış olmasıdır. Yüzyılımızda liberalleşme ile birlikte sanat ürün-

lerinin piyasa yolu ile belirsiz alıcıya ulaşması, tek parti rehaveri içinde hiçbir çaba harcamadan bir telefonla, örneğin birlerinin selamlarıyla yapıt satmaya alışmış veya devleti eniyi müşteri olarak görme alışkanlığında olan bir kısım aracı, galerici ve uzantılarını piyasa düşmanlığına itmelerini doğal karşılıyorum. Bu yüzden, aynı kişileri piyasanın oluşumuna yönelik, örneğin fuara, müzayedelere, "Her Vitrin Bir Galeri" gibi hemen her etkinliğe karşı çıkarken de görüyoruz.

-Sahte resim olayı sanat düzeninin hala avant-garde olan tek yönü gibi görünüyor. Doğrusu, yeni bir Rembrandt, bir Michelangelo yaparak bir müzeye girme düşüncesi beni daima heyecandırmıştır. Sahte resim olayını sonuçta yaşayan/yasamayan tüm sanatçıların üretimlerinin belgelenmesine, sertifikalı satışlara neden olacak bir emniyet sübabı olarak düşünüyorum. Başka bir deyişle, yanılmak istemeyen alıcılar, her alanda olduğu gibi bu alanda da uzmanlarla çalışmanın zorunlu olduğunu bu sayede anlamış olacaklardır.

-Nedense ülkemizde devlet desteği deyince, devletin yapıt satın alması, burslar vermesi, galerilere para yardımı yapması şeklinde anlaşılmalıdır. Üçüncü dünya ülkelerinde sık sık örneklerini gördüğümüz bu tip yaklaşımların bir an önce terk edilip, özel sektörün bu alanda daha çok yatırım yapmasını sağlayacak, yani bu alanı daha cazip kılacak kanunların bir an evvel çıkarılmasına çalışılmalı. ABD'de vergi indirimleri gibi teşvik edici uygulamaların, sanatın kiblesini Paris'ten New York'a taşınması şüphesiz boşa düşer.

Fethi Kayaalp (Ressam)

- Son yıllarda müzayedeci kuruluşların profesyonelce resim piyasasına girmeleri giderek artan aşırı bir istek ve fiyat patlamalarına neden oldu. Bugün piyasa en canlı ve hareketli günlerini yaşıyor. Bu olumlu noktaya gelişte müzayedeci kuruluşların rolü ve katkısı büyük. Kendilerini kutlamak gerekir. Bana göre sorunları olanlar pastayı elden kaçıran bir bölüm galericileridir. Yoksa sistem olumlu yönde işliyor. - İsteğin fazla olduğu ve paranın aktığı yerde sahteci de, mafya da olur. Resim piyasasında da maalesef resim sahteciliği furysı var. Otuz iki yıldır bunun mücadelesini veriyorum. Dünyada olduğu gibi bizde de sahteciliğin çeşitli yolları var; yenisi yapılıyor, resmin imzası değiştiriliyor, imza bölümü astar sıvayla beraber kaldırılıp özellikleri hangi sanatçıya uyuyorsa ona malediliyor, anonim resimlere imza konuyor ya da ekspertiz yoluyla bir sanatçıya malediliyor. Gariptir, sahte resim akışı daha çok eksper ve danışmanları olan müzayedeciler-

TÜRKİYE'DE GALERICİLİĞİN KISA TARİHÇESİ

Ülkemizde uzun yıllar eksikliği duyulan özel galericilik ile ilgili girişimler ancak 1935'lerden sonra gerçekleşebilmiştir.

Başlangıçta İstanbul Galatasaray Lisesi, Güzel Sanatlar Akademisi, Konsolosluk Binaları, Halkevleri gibi kamu binalarında sürdürülen sergilerle birlikte özel sergi mekanlarına duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmış ve küçük galeri mekanları oluşturulmaya çalışılmıştır.

1935-36 yıllarında Taksim Meydanı'ndaki eski Kristal Gazinosu'nun alt katındaki küçük bir dükkanda açılan galeri ile bu alandaki ilk girişim gerçekleşmiştir. Bu dönemde bazı Beyoğlu mağazaları da ilginç sergi mekanları olarak kullanılmışlardır. "Ada" "Psaltı" gibi mobilya mağazaları, Zeyyad Ebüzziyya'nın 1945-46 yıllarında açtığı Beyoğlu Kitabevi'nin bir bölümün düzenlenene sergiler sanatçıların bir araya gelmelerini sağlayan mekanlar olarak kullanılmışlardır.

Seramik sanatçısı İsmail Hakkı Oygar'ın 1947 tarihinde Galatasaray civarında açmış olduğu galeri ancak bir yıl açık kalabilmiş ve bu galeriyi 1950 tarihli Maya Sanat Galerisi izlemiştir. Beyoğlu'nda Kallavi Sokak 20 numaralı apartmanda açılan galeri 1955 yılına dek faaliyet göstermiştir.

1969-71 yılları arasında Mefkure Şerbetçi'nin kurduğu Galeri, Fethi Karakaş'ın kurduğu Küçük Galeri, Melda Kaptana'nın kendi adı ile açtığı galeri ve Kuyucu Murat Paşa Galerisi İstanbul'un ilk özel sanat galerisi girişimleridir. Ankara'da ise özel galericiliğin ilk adımlar Heli-kon ve Karaburçak Galerileri ile atılmıştır.

1980'li yıllardan sonra büyük bir hızla artan sanat galerileri ülkemizdeki kültür ve sanat dinamizmini sağlayan oluşumların başında gelmektedir. Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği'nin 1994 Plastik Sanatlar Raporuna göre, üç büyük kentteki sanat galerilerinin sergileme mekanlarının üçte ikisi İstanbul'da bulunmaktadır. Rapora göre toplam 195 sanat galerisinin 114'ü gerçek ve tüzel kişilere, 26'sı ise banka galerilerine aittir. Dağılımda yer alan diğer galeriler ise devlete, belediyelere ve çeşitli kurumlara bağlıdır.

luşlarına doğru oluyor. Ekspertiz konusunda yardımcı olmaya çalıştığım kuruluşların sorumlularının bu konuda ne kadar huzursuz olduklarını yakından biliyorum. Yanılma payını en aza indirmek için bir resmi bazen değişik zamanlarda iki üç kez elden geçirmek zorunda kalıyoruz. Bunun kaynağı nerede, kimler nasıl yapıyor, nasıl pazarlanıyor? Bu konudaki çeşitli iddia ve söylentilere göre bu, değişik halkalardan oluşan bir zincir, kimi büyük kimi küçük. Kimler yok, öğretim üyeleri, benim gibi emeklileri, müzayede uzmanları, restoratörler, müzayede kuruluşlarına danışmanlık yapan eksperler, ve çeşitli mesleklerden isimler.

Çözüm önerileri:

Satış ve fiyat konusunda sistem kurallarına göre işliyor. Mesele bu sisteme ayak uydurmak. Galenler çekışmeleri bırakıp bir araya gelemez ve hayal ettikleri borsa ve dernek işini gerçekleştiremezlerse, geriye kalan orta ve genç kuşak sanatçıları da borsayı da müzayede kuruluşlarına kapıracaklar.

Sahte resimler konusunda gelince; bugün uygulanan yöntem ve perakende önlemlerin çare olmadığı ortada. Üstelik kurum ve kişiler de yıprandı. Bize göre önce akışın önüne sağlam bir baraj kurmak gerek. Örneğin, bunun için İstanbul Resim Heykel Müzesi bünyesinde bir üst kurul ve donanımlı bir labo-

ratuvar oluşturulmalı. Bu kurul, İstanbul Resim Heykel Müzesi'nden başka müze görmeyen, resim alım satımıyla uğraşan, müzayedelere satış için resim veren, sanatsal - teknolojik birikimi, deneyim ve yeteneği olmayan kişilerle kapıları kapamalı. Kurula seçilecek üyelerin önce güvenilir, vicdan sahibi, meslekli formasyonu tam ve sanata saygılı kişiler olması gerekir.

Bu arada, İstanbul Resim Heykel Müzesi'nin genç müdürünün ekspertiz çalışmalarını durdurmuş olduğunu ve buna bir çözüm bulmak üzere çalışmalara başladığını memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz. Eğer sözünü ettiğimiz gibi bir kurum kurulabilirse, bunun doğrudan parayla ilişkisi olmaması için müze bünyesinde bir vakıf ya da döner sermaye kurulması bize göre kuruma büyük yarar ve güven kazandıracaktır.

Bayram Karşıt (Resam)

- Resim piyasası günümüzde oldukça hareketli durumda olmasına karşın, sanata ve sanatçıya karşı duyulan ilgi büyük ölçüde azalmıştır. Resim sadece prim yapan bir mal olarak alınıp satılmaya başlanmıştır. Eski resime olan ilgi artmakla birlikte satın alınan resmin otantik olma veya olmama kuşkusu koleksiyonerleri endişelendirmektedir. Günümüzde bazı istisnalar dışında galerilerdeki resim satışları

azalmıştır. Resim piyasasında yeni üretilmiş sahte resimler ve imzası sonradan atılmış anonim resimlere zaman zaman rastlıyoruz. Buradaki tek amaç, resmi normal değerinin çok üzerinde bir fiyatla satmaktır. Bu tip resimler genellikle yeni koleksiyon yapanlara, ya da resimle fazla ilgili olmayan şahıslara satılmaktadır. Fakat bazı mükemmel kopyalar profesyonel alıcıları bile yanıltmaktadır. Bu nedenle resim almak isteyenler çoğunlukla eserleri herkesin açıkça gördüğü yerlerden, yani müzayedelerden almayı tercih etmektedirler. Yine de alıcının çok dikkatli olmalarını öneririm. Henüz Türkiye'de bu alana ilgili donanımlara sahip bir laboratuvar olmamasına karşın, konularına son derece yetkin kişi ve kurumlar mevcuttur. Beni önerim resim alıcılarının bu şahıs ve kurumlara danışmalarıdır.

Fatoş Saka

- Ülkemizde galericilik ticari bir güç olarak henüz çok yenidir ve profesyonel anlamda çalışan galerici sayısı azdır. Çünkü galericilik bir meslek olarak kurumlaşmamıştır. Sanatçı-galerici-sanat alıcısı arasındaki belli standartlara oturmadiği için, bir durum ortamın sürekli bir kaos içinde yaşatmaktadır. İstanbul gibi dünyanın belli başlı büyük şehirlerinden birinde, çağdaş bir sanat müzesi kurulamamış-

tır. Bu alana yatırım yapabilmek için hiç bir maddi destek yoktur.

- Son yıllarda sahte resimlerle ilgili spekülasyon hareketleri sıkça rastlanmıştır. Özellikle aranan sanatçıların eserleri, çeşitli teknik uygulamalarla, asıllarına uygun bir şekilde yapılabilmektedir. Böylece sahte resimlerin piyasada dolaşmaya başlaması ortamı olumsuz yönde etkileyen faktörlerin başında gelmektedir.

Gelişigüzel resim alınmamalıdır. Resim geldiği yer çok önemlidir, ayrıca uzmanlar tarafından iyi bir inceleme tabi tutulmalıdır.

- Türkiye'de sanat piyasasının nasıl bir gelişme içinde olacağı toplumun ekonomik ve kültürel düzeydeki gelişmesiyle doğru orantılıdır. Aklıma gelen çözümler şunlar olabilir:

Çağdaş sanat ülkemizin kültür politikası içindeki yerini almalıdır. Ancak müziğiyle, resmiyle, tiyatroyla ve sinemasıyla bir çağdaş kültür kimliği böyle oluşturulabilir. Böylece Türk sanatının, dünya sanatındaki yerinin belirlenmesine doğru bir adım atılmış olur.

Sanat eseri satışları (galerici, müzayede, atölye) açık bir şekilde tartışılabilir, arz-talep dengeleri ortaya konulabilir. Böylece sanatçıların nereden, kime, ne kadar satış yapabildiği belirlenip alıcı eğilimleri de saptanır.

AKSANT KÜLTÜR SANAT EĞİTİM MERKEZİ

8 - 30 Haziran 95
Yurdur Altınbaş, in 60 inci Yayı Nedeni ile Uluslararası Çağın Afis Sergisi
Beyoğlu Tel: 0212 - 252 35 00 / 4 Hat

AKBANK BAHARİYE SANAT GALERİSİ

1 - 16 Haziran 95
Sevim Sarıtabak, Resim Sergisi
20 - 30 Haziran 95
Erenköy Zihni Paşa Pratik Kü Sanat Okulu Kursiyerleri Sergisi
Kadıköy Tel: 0216 - 336 84 55

AKBANK BEBEK SANAT GALERİSİ

31 Mayıs - 16 Haziran 95
Hatice Donma, Resim Sergisi
Bebek Tel: 0212 - 263 48 35

A K M SANAT GALERİSİ

24 Mayıs - 16 Haziran 95
Mehmet Gün, Sergisi
AKM Takım Tel: 0212 - 251 56 00 / 287

ALKENT ACTUEL ART

15 Mayıs - 15 Haziran 95
Mustafa Ata, Yağlıboya, Pastel Çalışmaları
Yaz Boyu, Ali Candar, Mehmet Onay Akbaş, Mustafa Ata, Zeki Örmancı, Öprea Santsaus, Karma Resim Sergisi
Etiler Tel: 0212-257 48 84

ALMELEK SANAT GALERİSİ

20 Mayıs - 23 Haziran 95
Karma Resim, Heykel, Özgün Baskı, Sergisi
Levent Tel: 0212 - 269 80 14

ARTİSAN SANAT GALERİSİ

Eylül Sonuna Kadar Yaz Karması
Niğantaşı Tel: 0212-247 71 91

AYŞE TAKİ SANAT GALERİSİ

Yaz Boyu Süratli Karma Taki Sergisi
Niğantaşı Tel: 0212-241 76 33

BASIN MÜZESİ SANAT GALERİSİ

6 - 23 Haziran 95
Boyazlı Lions Club ün Düzenlediği, Resim Sergisi
Basın Müzesi Atölyesi, Resim Sergisi
27 Haziran - 14 Temmuz 95
Mozak Kültür ve Sanatı'nın Düzenlediği, Eski İstanbul Fotoğrafları, Eski İstanbul Gravür Fotoğrafları Sergisi
Emine Ertem, Savurulanlığı Önerme Sergisi (Şiir, Resim, El Sanatları)
Şerafettin Tan, Konuşan Taşlar Sergisi
Çemberlitaş Tel: 0212-513 84 58

BEYOĞLU BELEDİYESİ SANAT GALERİSİ

7 - 20 Haziran 95
Mehmet Batı, Resim Sergisi
Tunel Tel: 0212-252 77 55 / 245

BİLİM SANAT GALERİSİ

1 - 30 Haziran 95 Karma Resim Sergisi
Kadıköy Tel: 0216-349 26 10

BİS HEYKEL ve TAKİ GALERİSİ

15 Nisan - 30 Haziran 95 Banu Haznedar, Taki - Yavuz Tanyeli, Heykel Sergisi
Mağla Tel: 0212-248 55 01

BM ÇAĞDAŞ SANAT MERKEZİ

2 - 30 Haziran 95 Ralfel Rhensbar, Yerleştirme / Installation Sergisi
Niğantaşı Tel: 0212-231 10 23

CAPİTOL CUMALI SANAT GALERİSİ

20 Haziran - 10 Temmuz 95 K. Resim Sergisi
Altınazade Tel: 0216 - 391 19 20

CEP GALERİ

22 Mayıs - 20 Haziran 95
Samim Bucuka, Resim Sergisi
Tunel Tel: 0212-245 19 96

EXKLSİVE SANAT MERKEZİ

1 - 30 Haziran 95
Bubi, Kemal Onsoy, Mustafa Plevneli, Sadı Direm, Tanju Demirci, Özgün Baskı Çalışmaları
Sudaş Tel: 0216-363 75 94

FRANZİS KÜLTÜR MERKEZİ

25 Mayıs - 18 Haziran 95
Dilgönlü ve Tercümanlar' Sergisi
Beyoğlu Tel: 0212-249 07 76

FOTOGRAFEVİ

27 Mayıs - 16 Haziran 95
Lütfi Dağtaş & M. Nail Uygur, Fotoğraf Sergisi
Tel: 0212-251 05 66 - 245 40 08

GALERİ ARTİST

1 - 30 Haziran 95
Karma Resim Sergisi
Beşiktaş Tel: 0212-227 68 52-53

GALERİ BARAZ

Çağdaş Türk Ressamlarından Karma Sergi
Kurtuluş Tel: 0212-225 47 02

GALERİ LEBRİZ

15 Mayıs - 15 Haziran 95
Karma Resim Sergisi
Niğantaşı Tel: 0212-240 22 82

GALERİ NEV

26 Mayıs - 20 Haziran 95
Yujiko Otsuki, Resim Sergisi
Mağla Tel: 0212-231 67 63

GALERİ ODA

1 - 16 Haziran 95
Nejla Egemen, Resim Sergisi
Tepkiye Tel: 0212-259 22 08

GALERİ SEHER

1 - 30 Haziran 95
Karma Resim Sergisi
Kadıköy Tel: 0216-346 81 38

GALERİ ÜMİT ÇAMAŞ

Yaz Karması
Göztepe Tel: 0216 - 385 00 15

GALERİ VİNCİ

1 - 30 Haziran 95 Karma Sergi
Tepkiye Tel: 0212-248 39 86

GÜNTAY SANATİVİ

3. Galende 25 Mayıs - 25 Haziran 95
Ustalarından Karma Resim Sergisi
Feneryolu Tel: 0216-396 89 99

HOBİ SANAT GALERİSİ

2 - 20 Haziran 95 Ekrem Kadak, R. Sergisi
Niğantaşı Tel: 0212-225 23 37

İMBK SANAT GALERİSİ

15 Mayıs - 31 Ağustos 95 Yalçınbaşar, Resim, Seramik, Halı Sergisi
İstinye Tel: 0212-298 25 10 - 11

İST. DEVLET GÜZEL SANATLAR GALERİSİ

17 - 17 Haziran 95 Fahriye Bostan, Resim
19 Haziran - 10 Temmuz 95
Kadri Özyeten in Öğrencileri, Resim Sergisi
Beyoğlu Tel: 0212-243 30 53

İŞ BANKASI ERENKÖY SANAT GALERİSİ

5 - 23 Haziran 95 Yunus Özdemir, Ali İhsan Gürsoy, Heykel Sergisi
Erenköy Tel: 0216-356 01 68

KADIKÖY KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ

15 - 30 Haziran 95 Berlin Resimleri, 'Başka Gerçek - Başka Görüş'
Caddebostan Tel: 0216-360 90 95

KADIN ESERLERİ KÜTÜPHANESİ

15 Haziran - 23 Temmuz 95
Deborah Semel, 'Kalp + x = 0', Enstasyon ve Resim Sergisi
Haliç Tel: 0212 - 523 74 08

KARE SANAT GALERİSİ

16 Mayıs - 16 Haziran 95
14 Sanatçıların Katıldığı, 'Günümüz Sanatçılarından Soyutlamalar'
Tepkiye Tel: 0212-247 48 78 - 240 44 48

KARİKATÜR VE MİZANİ MÜZESİ

5 - 30 Haziran 95
Muhtifin Koroğlu 'Çevre' Karikatür Sergisi
22 Haziran 95 Saat: 16.00
Café Zorlu, Söyleşi
Türk Karikatürü (1960-1990), Sürekli Sergi
Fatih Tel: 0212-521 12 64

KARŞU TEKSTİL SANAT GALERİSİ

18 Mayıs - 15 Haziran 95
Karsu 1995 Bahar Sergisi
Esentepe Tel: 0212-288 33 89

MALTEPE SANAT GALERİSİ

1 - 30 Haziran 95 Karma Resim Sergisi
Maltepe Tel: 0216-441 95 40-441 91 98

MAYA SANAT GALERİSİ

18 Mayıs - 15 Haziran 95
Tanju Demirci, Resim Sergisi
Beyoğlu Tel: 0212-245 11 06

MİNE SANAT GALERİSİ

29 Mayıs - 30 Eylül 95 20 Sanatçıların Katıldığı, 'Yaz Serisi 8. Resim ve Heykel'
Kadıköy Tel: 0216-345 64 40

MUTLU SANAT ODASI

Resim, Sanat Tarihi, Felsefe ve Edebiyat, Work Shop Çalışmaları
Erenköy Tel: 0216-355 35 87

MOZAK FOTOĞRAF TURİZİM

KÜLTÜR VE SANATİVİ
27 Haziran - 14 Temmuz 95
Basın Müzesi Sanat Galerisi'nde, Eski İstanbul Fotoğrafları, Eski İstanbul Gravür Fotoğrafları, Sergisi
Kadıköy Tel: 0216-418 08 48

MÖVENPICK SANAT GALERİSİ

15 Eylül'e Kadar, Karma Resim, Heykel ve Seramik Sergisi
Maslak Tel: 285 09 00/6506

NÜANS SANAT MERKEZİ

Sürekli Karma Resim Sergisi
Niğantaşı Tel: 0212-230 71 19

RESİM HEYKEL MÜZESİ

1 Temmuz - 30 Eylül 95
Günümüz Sanatçıları, Karma Sergi
Tel: 0212-261 42 98 - 99

RÖLYEF SANATİVİ

1 - 30 Haziran 95 İsmail Bengi, Türk Süsleme Sanatı Zeki Yavuz, Hat Sergisi
Galatasaray Tel: 0212-293 93 97

SEVEN SANAT GALERİSİ

26 Mayıs - 26 Haziran 95
Ali Demir, Yıldız Alacakaptan, Hayri Arı, Gürpınar, Faruk Öz, Karma Resim Sergisi
Kadıköy Tel: 0216-345 56 16-338 24 45

STUDIO PEINTURE

7 Haziran - 7 Temmuz 95 K. Resim Sergisi
Tepkiye Tel: 0212-232 23 19

TAKSİM BRİÇ SANAT MERKEZİ

1 - 30 Haziran 95 Erkan Çetin, Fotoğraf Nihal Güres, Sera Sehitmen, Resim Sergisi
Beyoğlu Tel: 0212-293 02 87

TAKSİM SANAT GALERİSİ

3 - 21 Haziran 95
BM Çağdaş Sanat Merkezi ve Alman Kültür Merkezi'nin Düzenlediği,
Lilli Engel, 'Uzak Yakınlar' Sergisi
Taksim Tel: 0212-245 20 68

TARİK ZAFER TUNAYA KÜLTÜR MERKEZİ

15 - 30 Haziran 95
Uzman Eysan, Resim Sergisi
Tunel Tel: 0212-293 12 70 / 3 Hat

TEKEL SANAT GALERİSİ

16 - 30 Haziran 95 Cevdet Turan, Çağlayan Aydoğdu, Resim Sergisi
Unkapanı Tel: 0212-533 19 00

TEM SANAT GALERİSİ

20 Haziran - 15 Temmuz 95
Karma Resim ve Heykel Sergisi
Niğantaşı Tel: 0212-247 08 99

TEŞVİKİYE SANAT GALERİSİ

6 Mayıs - 26 Haziran 95
Mahir Güven, Resim Sergisi
Tepkiye Tel: 0212-241 04 58

TOPRAKBANK SANAT GALERİSİ

10 Haziran - 30 Temmuz 95 K. Yaz Sergisi
Niğantaşı Tel: 0212-231 49 00 / 5 Hat

URAN KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ

18 Mayıs - 14 Haziran 95
Gençlik Günleri, Karma Resim Sergisi
Uskudar Tel: 0216 - 343 10 00

URAT SANAT GALERİSİ

18 Haziran - 16 Haziran 95
Mehmet Nizam, Resim Sergisi
Niğantaşı Tel: 0212-241 21 83

ÜMİT YAŞAR SANAT GALERİSİ

16 Mayıs - 9 Haziran 95 Ayşe Özel, Resim
11 Haziran - 10 Temmuz 95
Karma Yaz Sergisi
Kadıköy Tel: 0216-411 35 01

ÜRÜN SANAT GALERİSİ

10 Haziran - 1 Temmuz 95
Bedri Rahmi & Eren & Mehmet Eyiyoğlu, Yazma Sergisi
Caddebostan Tel: 0216-360 99 64

VAKIFLAR BANK SANAT GALERİSİ

1 - 10 Haziran 95 İsmet Gümgüdere, Resim
19-30 Haziran 95 Kadri Boratopçu, Resim
Feneryolu Tel: 0212-336 36 95

VAKKO SANAT GALERİSİ

2 - 12 Haziran 95
Mevhibe İnönü Kıyafetleri, 'Bir Zamanlar Çankaya Şikâhı'
13 - 30 Haziran 95
Suhandan Özyü, Uf Sanatı, 'Fiber Art 2'
Beyoğlu Vakko Şubesi Tel: 0212-251 40 92

Y. KREDİ BEYOĞLU SANAT GALERİSİ

3 Mayıs - 2 Haziran 95
Hilmi Özbay, Resim Sergisi
Beyoğlu Tel: 0212-245 20 41

Y. KREDİ KAZIM TAŞKENT SANAT GALERİSİ

2 Mayıs - 9 Haziran 95
Hikmet Onat, Resim Sergisi
Beyoğlu Tel: 0212-245 20 41

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ

YÜKSEL SABANCI SANAT MERKEZİ
1-15 Haziran 95 Yusuf Taktak Atölyesi
Yıldız Grubu, Resim Sergisi
Beşiktaş Tel: 0212-259 70 70 / 2317

YUNUS EMRE KÜLTÜR MERKEZİ

15 - 28 Haziran 95
Leyla Buhara, Resim Sergisi
Ataköy Tel: 0212-661 19 42-43